

GRAL

GRADU AMAIERAKO LANA: IRAKASKUNTZA GIDA

KAZETARITZA

GIZARTE ZIENTZIAK
ETA KOMUNIKAZIO
FAKULTATEA
FACULTAD DE
CIENCIAS SOCIALES
Y DE LA COMUNICACIÓN

GRAL IRAKASKUNTZA GIDA

Aitorpena – Ez komertziala – LanEratorririk sortu gabe (CC by-nc-nd 2.5 ES): egileak baimena ematen du bere lana kopia, erreproduzitu, hedatu eta zabalkunde publikoa egiteko, betiere benetako egilea aipatuta eta onartuta. Dena dela, ez zaio baimenik ematen horren lan eratorririk sortzeko, ezta lana komertzialez erabiltzeko ere.

GIZARTE ETA KOMUNIKAZIO ZIENTZIEN FAKULTATEA
Sarriena auzoa z/g
48940 - LEIOA

Aurkibidea

01 HELBURUAK	1
02 AURRETIAZKO BALDINTZAK	1
03 GAITASUNAK	1
04 LAN-ORDUAK	2
05 TUTORETZA	2
06 LANA EGITEKO IRIZPIDEAK	3
06.1 GRALAREN EGITURA	3
06.1.1 Ikerketa lanak	3
06.1.2 Proiektuak	4
06.1.3 Lan sortzaileak eta esperimentalak	4
06.2 ELEMENTU FORMALAK	5
06.3 ALDERDI ETIKOAK	5
07 DEFENTSA ETA EBALUAZIOA	6
07.1 EBALUAZIO-sistema	6
07.2 EBALUAZIO IRIZPIDE ORIENTAGARRIAK	6
08 BIBLIOGRAFIA	8

KAZETARITZA

| Gradu Amaierako Lanaren Irakaskuntza Gida

01 HELBURUAK

Gradu Amaierako Lanean (GRAL), jatorrizko proiektu, memoria edo azterlan bat gauzatu behar du ikasle bakoitzak banakako jardunean, zuzendari baten edo gehiagoren gainbegiratze-lanarekin. Lan horretan txertatu eta garatu beharko dira, hain zuzen, Graduko ikaskuntza-prozesuan zehar jasotako prestakuntza-edukiak, gaitasunak eta trebetasunak.

GRALak erakutsi beharko du ikasleak graduaren zehar landutako gaitasun teoriko, praktiko, instrumental eta metodologikoak barneratu dituela. Hori dela eta, Gradu Amaierako Lana tituluarekin lotutako gaitasun orokorrak aplikatzeari begira eta oro har, ikaslearen ikasketa-arlokoak izango diren datu garrantzitsuak bilatu, kudeatu, antolatu eta interpretatzeari begira egingo da, ikasleak gizaritari, zientziari, teknologiarri edo etikari lotutako gai garrantzitsuei buruzko gogoeta egin eta proposamenak eman ditzan, eta gogoeta eta proposamen horiek kritikoak, logikoak eta sortzaileak izan daitezzen.

02 AURRETIAZKO BALDINTZAK

Gradu Amaierako Lanaren matrikula egiteko ikasleak ondorengo baldintzak izango ditu kontuan:

- Unibertsitateak ikasturte bakoitzean ezartzen duen matrikula-epe orokorraren barnean edo kasuan kasuko ikasturtean zehar egingo da, ikastegiaren egutegiak zehaztutakoaren arabera.
- Horretarako, ikasleak beharrezko prezio publikoak ordainduko ditu, esleituta dituen kredituen arabera.
- Gradu Amaierako Lanaren matrikula egiteko ikasleak matrikulatuta izan beharko ditu ikasketa plana amaitzeko geratzen zaizkion irakasgai guztiak.

03 GAITASUNAK

Gradu Amaierako Lanean txertatu eta garatu beharko dira Graduko ikaskuntza-prozesuan zehar jasotako prestakuntza-edukiak, gaitasunak eta trebetasunak. Hortaz, Gradu Amaierako Lanean garatu nahi dira tituluaren honako gaitasun orokor hauek:

- Komunikazioaren diziplina arteko testuinguruan teorien, kontzeptuen eta metodologiaren esanahia eta egokitasuna ulertzea eta ezagutzen jabe egitea.
- Giza Zientzietako (Soziologia, Ekonomia, Zuzenbidea, Historia Garaikidea) berezko ezagutzetatik eta metodologietatik abiatuta gertaera eta prozesu sozialak aztertzea, interpretatzea eta azaltzea, komunikabideen zereginaren testuinguruan.
- Kazetaritzako genero eta formatu nagusiak aplikatzea lan informatiboetarako komunikabide bakoitzaren berezko hizkuntzaren bidez.
- Iturri desberdinetan bilatzea, hautatzea, hierarkizatzea eta aztertzea, edukiak narrazio-modu eta -estrategia desberdinetara egokituz.
- Trebetasunak garatzea eta teknikak, teknologiak eta baliabideak aplikatzea komunikazioko eta informazioko prozesuetan.
- Edukien alderdi formalak eta estetikoak zuzen diseinatzea, komunikabideen ezaugarrien arabera.
- Etorriz eta eraginkortasun komunikatiboz adieraztea ahoz eta idatziz, komunikabideen arabera hizkuntza-baliabide egokienak aprobetxatzen jakinez.
- Proiektu informatiboak eta komunikatiboak behar bezala bururatzea, planifikatzea, gauzatzea eta kudeatzea.

04 LAN-ORDUAK

Gradu Amaierako lanak 12 ECTS kredituko balioa du eta ikaslearen 300 lan-orduren baliokidea da (bertaratzekoak eta ezbertaratzekoak).

Aurrez aurreko orduak ikasleak jasotako mintegiei, tutoretzei eta defentsa publikoari dagozkie. Aurrez aurrekoak ez diren orduak, berriz, ikasleen lan autonomoari dagozkio; ordu horietan, ikasleak Gradu Amaierako Lana garatu, memoria idatzi eta defentsa publikoa prestatuko du.

05 TUTORETZA

Zuzendaria arduratuko da ikasle bakoitzari lanaren ezaugarriak azaltzeaz, baita ere lanaren jarraipena egiteaz eta garapenean hura orientatzeaz eta gainbegiratzeaz. Haren ardura da ere ezarritako helburuak eta graduoko gaitasunak beteko direla bermatzea. Zuzendaritza lana bukatzean eta GRALa defendatu aurretik ikasleari eta proposatu epai-mahairi emango zaien txostena idatzi beharko du ere.

Tutoretza-lanaren saioak egutegi honen arabera egingo dira, gutxi gorabehera:

1. Saioa	Azaroa	Izena ematean izendatutako gai-arloaren baitako gaia zehaztea. Lan-egutegia.
2. Saioa	Abendua	Jarraipeneko lehen saioa.
3. Saioa	Urtarrila/Otsaila	Jarraipeneko bigarren saioa.
4. Saioa	Martxoa/Apirila	Jarraipeneko hirugarren saioa.
5. Saioa	Maiatza	Amaierako lana ematea tutoreari eta defentsa publikoa prestatzea.

06 LANA EGITEKO IRIZPIDEAK

06.1 GRALAREN EGITURA

Oro har, Gradu Amaierako Lanek honako egitura hauetako bat izango dute:

1. Ikerketako, analisiko, berrikusketako edo gogoeta bibliografikoko lanak, teorikoak praktikoak, metodo zientifikoa jarraituz bere ikerketa objektuaren ezagutza objektibo, egiaztagarri eta egokia ematen duena.
2. Proiektuen garapena eta aplikazioa, izaera praktiko eta aplikagarri nabarmenekoak eta azken lanerako ildo nagusiak jasotzen dituenak.
3. Lan edo/eta proiektu sortzaileak eta esperimentalak non lana prozesu sortzailearen materializazioa, emaitza da.

06.1.1 Ikerketa lanak

Honako egitura izango dute, orientazio moduan:

- Azala: lanaren izenburua, egilea, zuzendaria, gradua eta ikasturtea.
- Aurkibidea: orrialde-zenbaketa; beharrezkoa izanez gero, taulen eta grafikoen aurkibidea gehi daiteke.
- Sarrera: ikerketaren xedearen aurkezpena eta zehaztasuna
- Ikerketa-galderak: lanaren helburuen zehaztapena, lan-hipotesiak, gaiaren egoerari buruzko laburpena.
- Metodologia: metodologiaren zehaztapena eta ikerketa xedearekiko duen egokitasunaren azalpena.
- Garapena: edukien eta ikerketaren emaitzen azalpena.
- Ondorioak: sarreran planteatutako helburuekin eta hipotesiekin (baldin badaude) lotuta eta modu koherentean ordenatuak.
- Erreferentziak: testuan aipatutako liburuak, aldizkari zientifikoetako artikuluak, tesiak, web orriak, etab.
- Eranskinak: taulak, irudiak, gidoiak edo zeinahi material osagarri. Lanaren originaltasuna adierazten duen dokumentu oro gehituko da eranskinean; elkarrizketak, datu-baseak, hau da, epaimahaiarentzat egindako lanaren froga izan daitekeen guztia. Informazio hori ematean iturrien anonimotasuna

bermatuko da eta ikerkuntza zientifikoaren irizpide etikoak errespetatuko dira.

06.1.2 **Proiektuak**

Egindako lana azaltzen duen memoria bat izan beharko dute, eta honako egitura hau izango dute, orientazio moduan Honako egitura izango dute, orientazio moduan:

- Azala: lanaren izenburua, egilea, zuzendaria, gradua eta ikasturtea.
- Aurkibidea: orrialde-zenbaketa; beharrezkoa izanez gero, taulen eta grafikoen aurkibidea gehi daiteke.
- Sarrera: proiektuaren edo lanaren, helburuen eta testuinguruaren eta aurrekarien aurkezpena eta zehaztasuna.
- Garapena: egindako lanaren eta proiektuaren bideragarritasunaren deskribapena.
- Ondorioak: lanarekin garatu diren tituluko gaitasunekin lotuta azalduak.
- Erreferentziak: testuan aipatutako liburuak, artikulak zientifikoak, tesiak, web orriak, pelikulak, audioak, etab.
- Eranskinak: taulak, irudiak, gidoiak edo zeinahi material osagarri. Lanaren originaltasuna adierazten duen dokumentu oro gehituko da eranskinean; elkarrizketak, datu-baseak, hau da, epaimahaiarentzat egindako lanaren froga izan daitekeen guztia.

06.1.3 **Lan sortzaileak eta esperimentalak**

Egindako lana azaltzen duen memoria bat erantsita izan behar dute eta memoriaren egitura honakoa izan daiteke, orientazio moduan:

- Azala: lanaren izenburua, egilea, zuzendaria, gradua eta ikasturtea.
- Aurkibidea: orrialde-zenbaketa; beharrezkoa izanez gero, taulen eta grafikoen aurkibidea gehi daiteke.
- Azalpen Memoria: ideien jatorria, gaiaren interes eta testuingurua, autorearen helburuak eta nahiak (zer agertu nahi izan da) ikuspegiaren justifikazioa (zergatik horrela).
- Ikus-entzunezko erreferentziak: dokumentazioa, aurrekariak, inspirazio iturriak.
- Lanaren kronograma eta prozesu sortzailea.
- Erreferentziak: testuan aipatutako liburuak, aldizkari zientifikoetako artikulak, tesiak, web orrialdeak, pelikulak, audioak etab.
- Eranskinak: Egileak interesgarritzat jo dezakeen edozein gehigarria. Lanaren originaltasuna adierazten duen dokumentu oro gehituko da eranskinean; elkarrizketak, WIP edo making of-aren dokumentuak edo epaimahaiarentzat egindako lanaren froga izan daitekeen guztia. Lan sortzaile motaren arabera beste atalak gehitu daitezke: sinopsia, pertsonaien garapena, gidoi literario eta teknikoak etab.

Lan sortzaile motaren arabera beste atalak gehitu daitezke: sinopsia, pertsonaien garapena, gidoi literario eta teknikoak etab.

06.2 ELEMENTU FORMALAK

- Gradu Amaierako Lanaren luzera 10.000-12.000 hitzekoa izango da gutxi gora behera ikerketa-lanetarako eta proiektuetarako, eranskinak barne hartu gabe, eta lan sortzaileen eta esperimentalen memoriek 5.000-6.000 hitz izango dituzte.
- Bibliografia modu egokian aipatu behar da, estandarra den estilokoaren bati jarraituz, adibidez, APA, UNE Harvard edo Fakultatean egindako "[Gizarte eta Komunikazio Zientzietan Bibliografia eta Aipuak Txertatzeko Moduari Buruzko Gidaliburua](#)".
- Taulek zenbakituta eta izendatuta egon behar dute eta horren iturriak identifikatuta egon behar dute.
- **Erabat debekatuta dago testuen zatiak hitzez hitz idaztea** (izan liburuetakoa, aldizkari zientifikoetako artikuluetakoa, tesietakoa, web orrietakoa, etab.), baldin eta ez bada behar bezala aipatzen testuan alde aurretik eta ez bada identifikatzen berau lortzen den iturria. Bestela, plagiotzat hartuko da eta lanak zero kalifikazioa izango du. Ikasleak jakin behar du Fakultateko irakaslegoak eskura dituela plagioari aurre egiteko eta detektatzeko tresnak, bai tutoretza prozesuaren zehar bai ikasleak GRALa bukatu eta aurkezten den unean.

06.3 ALDERDI ETIKOAK

1. Gizakiekin, haien datuekin eta laginekin, animaliekin, edo agente biologikoekin edo genetikoki eraldatutako organismoekin ikerketa jardueraren bat egitea eskatzen duten lanen kasuan, tutoreak, lana mota horretakoa dela behin identifikatuta, ikasleari lagunduko dio baloratzen ondorio etikoen garrantzia eta azalduko dio nola bete lan akademietarako indarrean dauden jarraibide espezifikoa, UPV/EHUren ikerketa eta irakaskuntzaren arloko Etika Batzordearen webgunean argitaratuak.

2. Aipatutako kasu horietan, UPV/EHUren ikerketa eta irakaskuntzaren arloko Etika Batzordearen jarraibideetan aipatzen diren dokumentuak aurkeztu beharko ditu ikasleak, GRALa defendatzeko gainerako dokumentuekin batera. Alderdi hori arreta bereziz gainbegiratu beharko du tutoreak. Etika Zerbitzuak, bere aldetik, jarraibideak eta prozedurak etengabe hobetzen direla zainduko du, estandar etikoak betetzea errazteko eta betetze horren justifikazioa ahalik eta arinen egiteko.

3. Egindako beste jarduera akademiko batzuetatik (praktikak, prestakuntza duala, etab.) eratorritako informazioa bigarren mailan erabiltzen duten lanen kasuan, 8. artikuluan xedatutakoa bete beharko da informazioa anonimoa izan dadin eta inplikaturako pertsonak ezingo direla identifikatuko bermatzeko, baina ez da aurkeztu beharko dokumentu gehiago. Hala ere, GRALean zehazki aipatu beharko da informazio iturria, bai eta zer egin den anonimotasuna bermatzeko ere. Alde horiek arreta bereziz gainbegiratu beharko ditu tutoreak.

4. Ondorio etikoak dituzten lanen defentsan, epaimahaiak ebaluatuko du, baita ere, bete diren lan akademikoetarako indarrean dauden jarraibide etiko espezifikoa. Izan ere, ondorio etikoak ezagutzea eta jarraibideak betetzea

zeharkako gaitasunak dira, ikerketa jarduerari ekiteko aukera ematen duten lanetan frogatu beharrekoak.

07 DEFENTSA ETA EBALUAZIOA

Ikasleak GAUR plataforman defentsa eskatuko du eta ADDI plataforman igoko du Gradu Amaierako Lana ikastegiko [GRAL egutegiak](#) xedatutako epean. Lanaren nolakotasunak bestelako bitartekoren bat eskatzen badu Dekanotzan utziko ditu lanaren lau kopia.

Gradu Amaierako Lanaren defentsa aurrez aurre eta eta ekitaldi publikoan egin beharko du ikasleak..

Ikasle bakoitzak bere Gradu Amaierako Lanaren helburuak, metodologia, edukia eta ondorioak aurkezteko gehieneko denbora izango du. Eta, ondoren, epaimahaiko kideek egin eta eskatu ahal izango dizkioten galdera, azalpen, iruzkin eta iradokizunei erantzungo die. Gradu Amaierako Lanaren defentsak, gehienez ere, 20 minutuko iraupena izango du.

07.1 EBALUAZIO-SISTEMA

- Lanaren prozesuaren ebaluazioa: zuzendariaren txostena da abiapuntua. Lana ebaluatzean epaimahaiak kontuan izango du.
- Lanaren ebaluazioa.
- Defentsaren ebaluazioa.

07.2 EBALUAZIO IRIZPIDE ORIENTAGARRIAK

1. **Zuzendarien txostena:** Ebaluatuko da, besteak beste, lanaren interesa, konplexutasuna eta originaltasuna, ikaslearen arduraldia eta inplikazioa, epeak betetzea Gradu Amaierako Lana egitean.
2. Lanaren ebaluazioa
 - a Ikerketa Proiektuen kasuan**
 - Ikerketa objektuaren aukeraketa eta justifikazioa.
 - Ikergaiaren, esparru teorikoaren eta gaien aurrekariaren planteamendua.
 - Diseinu metodologikoa.
 - Emaitzak eta datuen analisia eta ondorioak.
 - Idatziaren kalitatea.
 - b Proiektuen kasuan**
 - Testuinguru eta egoeraren azterketa.
 - Dokumentazioa eta erreferentzia testualen eta bisualen bilaketa.
 - Prozesu sortzailearen diseinua eta garapena.
 - Kalitatea eta koherentzia teknikoa, artistikoa eta sortzailea, eta proposamen artistikoaren zehaztasun kontzeptuala.
 - Proiektuaren memoriaren eta txostenaren kalitatea eta garapena.
 - c Lan sortzaile eta esperimentalen kasuan**
 - Dokumentazioa eta erreferentzia testualen eta bisualen bilaketa.
 - Prozesu sortzailearen diseinua eta garapena.
 - Kalitatea eta koherentzia teknikoa, artistikoa eta sortzailea, eta proposamen artistikoaren zehaztasun kontzeptuala.

- Kalitate teknikoa.
- Lana edo proiektuaren memoriaren eta txostenaren kalitatea eta garapena.

3. Defentsaren ebaluazioa

- a. Aurkezpenean erabilitako baliabideen kalitatearen balorazioa.
- b. Adierazpen-argitasunaren balorazioa.
- c. Planteatutako galderak ulertzeko eta erantzuteko gaitasunaren balorazioa.

08 BIBLIOGRAFIA

OINARRIZKO ETA SAKONTZEKO BIBLIOGRAFIA

- Abril, Natividad (2003) Información interpretativa en prensa. Síntesis
- Agejas, José Ángel Y Serrano, Fco. José (coords.) (2002): Ética de la comunicación y de la Información. Barcelona: Ariel Comunicación.
- Aiestaran, Alazne (2007). Deba barreneko euskarazko komunikazio sistema: tokian tokiko aldizkariaren kazetaritza genero eta gaien analisia 2000-2004 bitartean. Euskal Herriko Unibertsitatea. Leioa.
- Álvarez-Peralta, M. (2014). Multimedia Storytelling: arte y técnica de la narración transmediática. Málaga: Universidad Internacional de Andalucía.
- Aranguren, Asier (2001). Euskarazko komunikabide lokalak Euskal Herrian. Euskal Herriko Unibertsitatea. Bilbao.
- Arboledas, Luis (2007). El ombligo del periodista. Periodismo local en el siglo XXI. Editorial Comares. Granada.
- Arceo, Alfredo (coord.) (2012): El portavoz en la comunicación de las organizaciones. Fundamentos teórico-prácticos. Universidad de Alicante, Alicante.
- Arfuch, Leonor (1995) La entrevista una invención dialógica. Paidós
- Armentia, J.I. y Caminos, J.M. (2010): Redacción Informativa en Prensa. Barcelona: Ariel
- Marín, F., Armentia, J.I. y Ganzabal, M. (2010): "La publicidad en las revistas femeninas y masculinas: reflejo de los estereotipos de género". Doxa Comunicación, nº 10, pp. 35-56
- Aznar, Hugo (2005): Pautas éticas para la comunicación social. Valencia: Universidad
- Baeza, Pepe (2001): Por una función crítica de la fotografía en prensa, Madrid: Paidós.
- Bañón, A.M. Y Fornieles, J. (ed.) (2008): Manual sobre Comunicación e Inmigración. Donostia-San Sebastián: Gakoa.
- Bausch Paul, Hourihan Meg Y Haughey Matt (2002). We blog: publishing online with blogs, in Blogroots, Wiley.
- Bernal Triviño, A.I. (2014). Herramientas digitales para periodistas. Barcelona: Editorial UOC.
- Bonete, Enrique (coord.) (1995): Éticas de la información y Deontologías del periodismo. Madrid: Tecnos.
- Briggs, Mark (2007). Journalism 2.0 How to Strive and Thrive: A Digital Literacy Guide for the Information Age.
- Calvo Hernando, M. (1992). Manual de Periodismo Científico. Madrid:Ed. Paraninfo.
- Camacho Markina, Idoia (2017): Formación de portavoces: Cómo conseguir una comunicación efectiva ante los medios y otros públicos. UOC: Barcelona.
- Camacho, I. (Coordinadora) (2010). La especialización en el periodismo: Formarse para informar. Zamora: Comunicación Social.

- Canel, M.J. (1999). Comunicación política. Técnicas y estrategias para la sociedad de la información. Madrid: Tecnos.
- Capote, Truman (2012) A sangre fría. Anagrama
- Cardenal Alsius, Salvador Y Salgado, Francesc (eds.) (2010): La ética informativa vista por los ciudadanos. Contraste de opiniones entre los periodistas y el público. Barcelona. Editorial UOC.Herrera-CEU.
- Casasús, Josep Maria (2001): Perspectiva ética del periodismo electrónico. En Estudios sobre el mensaje periodístico, nº 7. Univ. Complutense. Madrid.
- Cebrián Enrique, B; Mirón, L M (Editores). Áreas del periodismo. Comunicación Social Ediciones y Publicaciones. Sevilla, 2013.
- Cobo, S. (2012). Internet para periodistas. Barcelona: Editorial UOC.
- Cordón García, J. A. et al. Las nuevas fuentes de información: información y búsqueda documental en el contexto de la web 2.0. 2ª ed. Madrid: Pirámide, 2012.
- Costa Sánchez, C. Y Piñeiro Otero, T. (2013). Estrategias de comunicación multimedia. Barcelona: Editorial UOC.
- Cubels, M. (2005): Mentiras en directo. La historia secreta de los telediarios. Madrid: Península.
- Curran ET AL., (1998): Estudios culturales y comunicación, Paidós, Barcelona.
- Davis, Flora (1981). La comunicación no verbal. Alianza Editorial, Madrid.
- De Moragas Spà, M. (2011): Interpretar la comunicación. Estudios sobre medios en América y Europa. Barcelona: Gedisa
- Echaniz, Arantza, Y Pagola, Juan (2004): Ética del profesional de la comunicación. Bilbao: Desclée.
- Echegaray,L. Y Peñafiel, C. (2011) "Convergencia y evolución en la creación de contenidos audiovisuales: Un análisis sobre la percepción de la audiencia desde el punto de vista de los productores de contenidos". Actas del IV Congreso Internacional sobre Análisis Fílmico. Castellón de la Plana.
- Echevarria, Begoña (1998) Las W's del reportaje. Fundación Universitaria San Pablo
- Elordui, A. y Arana, E. (koord.) (2015). Transmedia Komunikazio Estrategiak. Gaurkotasan-edukiak diseinatzeko eta hedatzeko bide berriak. Bilbo: UEU Udako Euskal Unibertsitatea.
- Escobar Roca, Guillermo (2002): Estatuto de los periodistas. Madrid: Tecnos.
- Esteve Ramírez, F. Y Fernández Del Moral, J. (1999). Áreas de especialización periodística. Madrid: Fragua.
- Fernández Del Moral, J. (Coord.) (2004). Periodismo especializado. Barcelona: Ariel Comunicación.
- Ferrer, Eulalio (1997). Información y comunicación. Fondo de Cultura Económica, México.
- Franco, M. Y Pellicer, M. (2014). Optimismo para periodistas. Claves para entender los nuevos medios de comunicación en la era digital. Barcelona: Editorial UOC.
- Freeman, Michael (2012): La narración fotográfica. Ensayo y reportaje visual, Barcelona: Blume.

- Galdón López, G. (coord.). Teoría y práctica de la documentación informativa. Barcelona: Ariel, 2002.
- Galdospin, T.; Rivero Santamarina, D. (2018). Innovation in Communication. Engaging Citizens in Media Discourse. Bilbao: Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea.
- García De Torres, Elvira (2012). Cartografía del periodismo participativo. Tirant Humanidades, Valencia
- García De Torres, Elvira (2012). Cartografía del periodismo participativo. Tirant Humanidades, Valencia.
- Garmendia, Maialen, Garitaonandia Garnacho, Carmelo, Martínez Fernández, Gemma, Casado del Río, Miguel Angel (2010). EU Kids Online: European research to reduce children's risks online. Dataprotectionreview.eu: edited by the Data Protection Agency of Madrid, ISSN-e 1988-1789, N°. 11, 2010
- Garrand, T. (2008). Escribir para multimedia y la Web. Andoain: Antza..
- Gillmor, Dan (2004). We The Media: Grassroots journalism by the people, for the people, in la web de O'Reilly.
- Gómez Morales, F. (2010). El pequeño libro de las redes sociales. Barcelona: Medialive Content, S.L.
- Gould, Terry (2010): Matar a un periodista. El peligroso oficio de informar. Barcelona: Los libros del lince.
- Igartua, J.J. Y Humanes M.L. (2004) Teoría e investigación en comunicación social. Madrid: Síntesis
- Islas, O. (2008). El prosumidor. El actor comunicativo de la sociedad de la ubicuidad. Palabra-Clave, 11, (1), pgs. 29-39.
- Jiménez Cano, Rosa Y Polo, Francisco (2008). La Gran guía de los blogs. ElCobre Ediciones, Barcelona.
- Kapuscinski, R. (2005): Los cínicos no sirven para este oficio. 8a edición. Madrid: Anagrama.
- Kapuscinski, Ryszard: Los cinco sentidos del periodista [dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/2106418] pdf.
- Kerper, Dave (2012). Me gusta. Conseguir el éxito en las redes sociales. Medialive Content, Barcelona
- Lamuedra, María (2007): Las historias de famosos en la sociedad mediática: ¿Por qué tantas, por qué ahora? Huelva: Diputación Provincial.
- Larrondo Ureta, A. (2008). Los géneros en la Redacción Ciberperiodística. Contexto, teoría y práctica actual. UPV/EHU. ISBN: 978-84-9860-176-3.
- Larrondo Ureta, A.; Meso, K.; Pérez, J. A (2014). Proyecto OpenCourseWare de publicación en abierto de materiales docentes (n° 7): Introducción a la Redacción Ciberperiodística. ISSN: 2255-2316.
- Llano, R. (2008). La especialización periodística. Madrid: Ed. Tecnos.
- López Talavera, María Del Mar (2016): Ética en los medios de comunicación. Prensa, radio, TV y cine. Barcelona. Editorial UOC.

- López-Meri, A.; Casero-Ripollés, A. (2017). "Las estrategias de los periodistas para la construcción de la marca personal en Twitter: posicionamiento, curación de contenidos, personalización y especialización". *Revista Mediterránea de Comunicación* 8 (2).
- Lucas, A.; García, C.; Ruiz, J.A. (1999). *Sociología de la comunicación*. Trotta, Madrid.
- Maciá, Carlos (2006): *La figura del defensor del lector, del oyente y del telespectador*. Madrid: Universitas.
- Marauri-Castillo, I.; Cantalapiedra-González, M.J.; Álvarez-Fernández, C. (2018). "Blog y Twitter, la combinación perfecta del comunicador digital: los casos de Escolar.net, El comidista y Mi mesa cojea". *El profesional de la información* 27 (2).
- Marín, C. (2006): *Periodismo audiovisual. Información, entretenimiento y tecnologías multimedia*. Barcelona: Ed. Gedisa.
- Marin, Carles (2017): *Reporte de Televisión. Guía de Buenas prácticas del reportero audiovisual*. Madrid: Ed. Fragua.
- Martín Serrano, M. (2007): *Teoría de la comunicación*, McGrawHill, Madrid.
- Mattelart, A., (1996): *La mondialisation de la communication*, PUF, Paris.
- Mayoral, J. (coord.) et al (2008): *Redacción periodística en televisión*. Madrid: Ed. Síntesis, S.A.
- Mcquail, D. (1991): *Introducción a la teoría de la comunicación de masas*, Paidós, Barcelona
- Media Texthack Group (2014) *Media Studies 101 – A Creative Commons Textbook*. <http://mediatexthack.wordpress.com>. ISBN: 978-0-473-28649-1
- Melonie, Julie C. (2006). *Blogger*. Anaya Multimedia, Madrid.
- Meso Ayerdi, K.; Agirreazkuenaga Onaindia, I.; Larrondo Ureta, A. (coord.) (2015). *Active audiences and journalism. Analysis of the quality and regulation of the user generated contents*. Bilbao: Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea.
- Meso Ayerdi, K.; Díaz Noci, J., I.; Larrañaga Zubizarreta,, J.; Larrondo Ureta, A. (coord.) (2011). *Euskal Herriko kazetari digitalen lanbide jarrerak eta lan-egoera*. Bilbao: Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea.
- Oliva, L. Y Sitjá, X (2007): *Las noticias en radio y televisión*. Barcelona: Ediciones Omega.
- Orihuela, J. L. (2011). *80 claves sobre el futuro del periodismo*. Madrid: Anaya.
- Ortega, Félix (2006): *Periodismo sin información*. Madrid: Tecnos.
- Palazio, Gorka J. (2008). *Interneteko bideo eta telebistaren aro berriaz in Atzorik etzira (zenbait egile)*. Mendebalde Kultura Alkartea, Bilbao, pgs. 111-126.
- Peña Fernández, Simón (2014). "Gentlemen of the Press." *Kosmorama. Journal of the Danish Film Institute*, 255.
- Peña Fernández, Simón; Lazkano Arrillaga, Iñaki & García González, Daniel (2016). "European Newspapers' Digital Transition: New Products and New Audiences." *Comunicar*, 46(1), 27-36.

- Peñafiel, Carmen (2016): Reinención del periodismo en el ecosistema digital y narrativas transmedia. Revista adComunica, revista científica de estrategias, tendencias e innovación en comunicación, pp. 163-183.
- Peñafiel, Carmen (2015): La comunicación transmedia en el campo del periodismo. Supervivencia en el ecosistema digital. Revista Telos (Cuadernos de Comunicación e innovación) N° 100, febrero-mayo de 2015. Ed. Fundación Telefónica, Madrid.
- Peñafiel, Carmen (2011) "La televisión híbrida genera nuevos proyectos dirigidos hacia la Social TV/ The HbbTV and the Social TV: new experiences and projects". Contribución in Retos y oportunidades de la comunicación multimedia en la era del 2.0, Sierra, Javier (Coordinador). Ed. Fragua, Madrid.
- Polidoro, PIERO (2010): ¿Qué es la semiótica visual?, Leioa: UPV/EHU.
- Porto, D. Y Flores, J. (2012). Periodismo transmedia. Madrid: Fragua.
- Porto, Denis And Flores, Jesús. 2012. Periodismo transmedia. Madrid: Editorial Fragua.
- Pratten, R. (2011). Getting started in Transmedia Storytelling. A Practical Guide for Beginners. San Bernardino: Robert Pratten.
- Quesada, M. (Ed.) (2009). Internet como fuente generadora de contenidos especializados. Barcelona: UPF.
- RAMIREZ De La PISCINA, Txema, (2007): Formación de portavoces. Los movimientos sociales ante la esfera pública. Bosch: Barcelona.
- Ramirez De La Piscina. T (ed.)(2009). Kazetari aditua unibertso digitalean. Bilbo: UEU.
- Ramonet, I. (2000): La golosina visual, Debate, Madril.
- Ramos Fernández, Luis Fernando (1997): La profesión periodística en España. Estatuto jurídico y deontología profesional. Pontevedra: Diputación de Pontevedra.
- Rich, C. (2015). Writing and Reporting News: A Coaching Method (8th. ed.). Belmont, California: Thomson-Wadsworth.
- Rodrigo, Miquel. Los modelos de la comunicación. 2ª edición. Tecnos, Madrid. 1995.
- Rodríguez Fernández, Óscar (2012). Conviértete en Community Manager. Anaya, Madrid.
- Rodríguez, José Juan (2004): La ética como fundamento de la actividad periodística. Madrid: Fragua Editorial.
- Rojas O., Antúnez J. L., Gelado J. A., Del Moral J. A. Eta Casas-Alatriste Roger (2007). Web 2.0, Guía no oficial de uso. ESIC, Madrid.
- Rosenbaum, Steven (2011). Curation Nation: How to Win in a World Where Consumers are Creators, MacGraw-Hill, EEUU.
- Rubio Jordán, A. V. Documentación Informativa. Madrid: CEF, 2012.
- Sánchez, José Francisco (2000) La entrevista periodística: introducción práctica. EUNSA
- Scolari, C. A. (2013). Narrativas transmedia. Barcelona: Deusto.
- Scolari, C. A. (2014). "Narrativas transmedia: nuevas formas de comunicar en la era digital". Anuario AC/E de cultura digital 2014.

- Scolari, C. A. y Establés, M.J. (2017). "El ministerio transmedia: expansiones narrativas y culturas participativas". Palabra Clave 20 (4).
- Serrano, P. (2009): Desinformación. Cómo los medios ocultan el mundo. Madrid: Península.
- Short, María (2013): Contexto y narración en fotografía, Barcelona: Gustavo Gili.
- Soenagas, X (2008): El enfoque informativo. Los puntos de vista de una noticia en televisión. Madrid: Laberinto.
- Sontag, Susan (2003): Regarding the Pain of Others, New York: Farrar, Straus and Giroux / (2010): Ante el dolor de los demás, Madrid: De Bolsillo.
- Suárez, J. C. (2006): Los límites éticos del espectáculo televisivo. Sevilla: Mad.Videla
- Tascón, M. (2012). Escribir en internet. Fundación del Español Urgente. Madrid: Galaxia Gutenberg,
- Tascón, Mario Y Abad, Mar (2011). Twittergrafía. La Catarata. Madrid
- Ugarte, David De (2005). El poder de las redes, in <http://lasindias.com/epubs/elpoderdelasredes.epub>.
- Valbuena De La Fuente, F. (1997): Teoría general de la información, Noesis, Madrid.
- Vaughan, Tay. 2011. Multimedia Making It Work. The McGraw-Hill Companies.
- Vázquez, Rosa Isabel (2017): El proyecto fotográfico personal. Guía completa para su desarrollo: de la idea a la presentación, Madrid: JdeJota.
- Wolf M. (1994): Los efectos sociales de los media. Barcelona: Paidòs Comunicación.
- Zabaleta Urkiola, I. y Zalakain Garaikoetxea, J. M. (2004). Irrati eta telebistako informazioaren teoria eta teknika. Bilbao: Udako Euskal Unibertsitatea (UEU).
- Zabaleta, Iñaki (2005): Teoría, técnica y lenguaje de la información en televisión y radio. Barcelona: Bosch
- Zalbidea, Begoña (2010): "Los límites a la opinión e información veraz". En: Salvador Alsus y Francesc Salgado (eds.): La ética informativa vista por los ciudadanos. Contraste de opiniones entre los periodistas y el público. Barcelona. UOC, pp. 181-203. ISBN 978-84-9788-935-3
- Zalbidea, Begoña; Pérez, Juan Carlos (2010): "Ética periodística y derechos de las personas: Percepción de la ciudadanía en Euskadi". En León, Bienvenido (coordinador): Informativos para la televisión del espectáculo. Zamora. Comunicación Social, ISBN (e-book) 978-84-92860-72-2
- Zion, L. Y CRAIG, D. (ed.) (2015): Ethics for Digital Journalist

ALDIZKARIAK

Anàlisi: <https://www.analisi.cat/>

Anales de Documentación. <http://revistas.um.es/analesdoc>

Àmbitos: <https://institucional.us.es/ambitos/>

AsiaPhoto.Com (<http://www.asiaphoto.com/>)

BiD: textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació. <http://bid.ub.edu/>

Camera Arts Magazine (<http://www.cameraarts.com/>)

Capçalera: <http://www.periodistes.org/ca/home/capcalera.html>

Comunicació: <http://blogs.iec.cat/scc/category/publicacions/revista-comunicacio-publicacions/>

Communication and Society: <http://www.unav.es/fcom/communication-society/en/>

Comunicar: <http://www.revistacomunicar.com/>

Cuadernos de Documentación Multimedia.
<https://revistas.ucm.es/index.php/CDMU>

El Profesional de la Información:
<http://www.elprofesionaldelainformacion.com/index.html>

Estudios sobre el Mensaje Periodístico:
<http://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/index>

European Journal of Communication

ICONO 14: <http://www.icono14.net/ojs/index.php/icono14>

IFLA journal. <https://www.ifla.org/publications/ifla-journal>

Hipertext.net. <https://raco.cat/index.php/Hipertext/>

Image Magazine (<http://www.imagemag.net/>)

Information, Communication & Society

Information research. <http://informationr.net/ir/>

Jakin: <http://www.jakin.eus/aldizkaria>

Journalism

Latina de Comunicación Social: <http://www.revistalatinacs.org/>

New Media & Society

Palabra Clave: <http://palabraclave.unisabana.edu.co/index.php/palabraclave>

Periodistas: <http://fape.es/revista-periodistas/>

Revista General de Información y Documentación.
<https://revistas.ucm.es/index.php/RGID>

Zer.Revista de Estudios de Comunicación: <http://www.ehu.eus/ojs/index.php/Zer/>

Revista Foto (<http://www.revista-foto.es/>)

Graffitis (<http://five.tsx.org/>)

Fotomundo (<http://www.fotomundo.com/>)

Fotozoom (<http://www.fotozoom.com.mx/>)

Fotografía Reflex (<http://www.reflex.it/>)

Photo (<http://www.photo.fr/>)

American Glamour Photography (<http://glamour-illustrated.com/>)

Cuartoscuro (<http://www.cuartoscuro.com.mx/>)

D-foto.com (<http://www.d-foto.co>)

Masters Of Photography (<http://masters-of-photography.com/>)

INTERNET HELBIDE INTERESGARRIAK

www.pressnetweb.com

www.clasesdeperiodismo.com/

www.unav.es/fcom/guia

www.periodistas21.blogspot.com/

bcnmedialab.org/

www.berria.eus/estiloliburua/

<https://periodistasandalucia.es/>

www.periodistasdeasturias.es

www.periodistes.cat

www.colegioperiodistascyl.es

www.xornalistas.com

www.casadelosperiodistas.com

periodistasrm.es

www.colegionavarrodeperiodistas.es/

www.cac.cat/

www.consejoaudiovisualdeandalucia.es/

<http://fcic.periodistes.org/es/>

<http://www.comisiondequejas.com/>

<http://www.rtve.es/rtve-responde/>

<https://elpais.com/especiales/defensor-del-lector/>

<http://www.eitb.eus/multimedia/corporativo/documentos/estatuto-de-redaccion-radio-television-vasca-y-sociedades-filiales.pdf>

www.artphotogallery.org/02 (Página de maestros clásicos y contemporáneos).

www.marianayampolsky.org (Una de las más importantes profesionales de México).

www.zonezero.com (Página dirigida por Pedro Meyer).

www.masterofphotography.com (La página de los maestros de la fotografía).

www.zona10.com.mx/galeria/coleccion.htm (Galerías de maestros contemporáneo).

www.fotocultura.com/indexgral.php

www.fotoma.com.ar/links.php

www.icp.org

www.cayetanoarcidiacono.com.ar

<http://www.periodismociudadano.com>
<http://periodismohumano.com>
<http://periodismoalpilpil.com>
<http://www.palazio.org/search/label/KSP>
<http://newjournalismreview.com>
<http://www.mashable.com>
<http://www.techcrunch.com>
<http://readwrite.com/social>
<http://www.eitb.com>
<http://www.hamaika.tv>
<http://www.rtve.es>
<http://www.fesp.org/index.php/template/itemlist/category/38-estatutos-de-redaccion>
<http://fape.es/>
<http://www.ifj.org/es>
<http://www.fesp.org/index.php/presentacion/la-fesp>
<http://www.berria.eus/estiloliburua/>
[http://www.canalsur.es/resources/archivos_offline/2017/10/4/1507119787074Libro de estilo Canal Sur.pdf](http://www.canalsur.es/resources/archivos_offline/2017/10/4/1507119787074Libro_de_estilo_Canal_Sur.pdf)
<http://imagenes14.eitb.org/multimedia/corporativo/documentos/Libro-Estilo-EiTB-20160929.pdf>
<http://manualdeestilo.rtve.es/>
<http://www.imagenesamericanas.com>
<http://www.ucm.es/info/univfoto>
<http://www.omnicon.es/fv.html>
<http://www.blindspot.com/>
<http://masters-of-photography.com/>
<http://www.la-fotografia.com>
<http://www.nufoto.com/>
<http://www.imagemag.net/>
<http://www.cameraarts.com/>
<http://www.asiaphoto.com/>
<http://www.apogeephoto.com/>